

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 16

84. ÅRGANG

2. SEPTEMBER

1972

DE SVAKE
OG
DE STERKE

De svake og de sterke

Her er en mini-rapport fra velferdsstaten, tilgjengelig også for den litt oppmerksomme avisleser (VG 10. august i år). Et spesialhjem for åndssvake barn søker en fysioterapeut. Stillingen er avertert uten resultat: Ingen søkere. Nåvel – det er vel mangelvare, på så mange steder i helsestellet for tiden. Men personlige kontakter til fordel for såpass vanskeligstilte mennesker, fører visst heller ikke langt. Den ny-opererte niåringen Leif Åge trenger til slik hjelp, for å kunne gå igjen. «Jeg må jo fortelle at han er åndssvak», sier hans pleiemor til avisen. «Da er det som jeg stanger mot en mur. Mange sier rett ut, at åndssvake pasienter er vanskelige å komme i kontakt med – en kontakt som er meget nødvendig for å oppnå det ønskede resultat av behandlingen.» Påskuddet, faglig begrunnet som det nok er, et godt stykke på vei, lar seg begripe. Men med dét er Leif Åge like langt, de som har omsorg for ham også. At han, som ved et naturens lune har fått mindre utfoldelses-muligheter enn andre barn, er verd noen ekstra anstrengelser fra fagfolkene, for i det minste å kunne få gå omkring – det er en nærliggende tanke. Det er godt å kunne gå.

«St. Olav» fremtrer denne gang som litt av et «tema-nummer»: Foruten det vanlige faste stoff, vil leseren finne tekster og innlegg omkring det emnet, som lederoverskriften uttrykker slik: DE SVAKE OG DE STERKE. Det er en våg grovinndeling av menneskene, altfor våg og altfor grov. Tar en for seg de førstnevnte, og begynner på en slags kartlegning av «svakheten» i utrustning og livssjanser, åpner det seg ikke bare et veldig felt av medisinske og sosiale problemer og sektorer. Utfordringen går dypere. Den slår inn i oss selv, og rører ved hele vår – for det meste vanebestemte og korttenkte – oppfatning av hva det er å være menneske, dertil et menneske som har troen på Gud. «Svakhet» er så mange slags – i sin brede alminnelighet kan det dekke så vidt ulike saker, som sosial utilpassethet, alkoholisme, handikap og invaliditet, psykiske lidelser av ulike slag. Alt dette, og en del annet, er svakhet, ut fra hva de ikke-svake og «normale» har definert som styrke. Den definisjonen trenger kanskje til en saumfaring, som kunne bli avslørende på mer enn ett punkt. Innpasset, produktiv, sunn, fremgangsrik, robust, aktiv, sikker, effektiv, balansert, intelligent – ordlisten kunne forlenges. Dette er «styrkens» ord, i den livsform og det samfunn vi har skapt oss. Ordene gjør seg, adskilt og samlet, aldeles storartet i en søknad, en attest, en yrkes-test. Men de sier jo egentlig ikke noe som helst, om hvorvidt en dermed er mer eller mindre menneskelig – det siste bestemmes av andre egenskaper. Det er en annen slags kvalitet.

Et eksempel, som vi har gjort særlig bruk av her: De «åndssvake». Ordet dekker over svært forskjellige grader av psykisk utviklingshemmede barn og voksne, fra de lett evneveike, til mennesker med store mentale skader som imbesilitet og idioti. Der var en fjern, og kanskje likevel ikke så fjern tid, da de ofte simpelthen ble utstøtt av familie og fellesskap, rått og åpenlyst, eller skamfullt og i dølgsmål. Fra forrige århundre av, er der voksende ansvar og omsorg, og sosiale og medisinske fremskritt kommer dem til gode. Men selv de mest avanserte vel-

ferdsstater som Norge, har her ennå mye å virkeliggjøre. Målt på første fase, er det selvfølgelig fremskritt. Men målt på hva vi kunne og burde gjøre, gjennom menneskeligere prioriteringer av hva vi generelt koster på samfunnet i dag, kunne det vært langt bedre – noen våkne og sinte mennesker sier klart og skarpt fra om dét.

I denne fruktbare uro, skimter en omrisset av nok en ny dimensjon – ut over den sosiale og medisinske omsorg. De sterke begrunnede tvil på sin egen «styrke», er nå én sak. Være «normal» i 1970-årene, det er høyst blandet gods. Dessuten: Sansen for, og oppdagelsen av mennesket og dets verd, midt i en svakhet som kan synes rystende, er trolig voksende. Vår fantasi strekker seg mer – bak det «avvikende» mønsteret, inn i en verden like virkelig som vår egen, og med det samme krav på kjærlighet, innlevelse og respekt.

I Guds Ord har det jo stått hele tiden: Bare Gud er sterk. Mennesket er svakt, slik behandler også Kristus det. Også når det kaller seg, og blir kalt «sterkt». Selv når det faktisk viser styrke, er mennesket bare et fylt kar, som kunne vært tomt. Styrken i mennesket er gave – ikke vesen. Noen ganger er den ikke engang gave, men bare forkledd svakhet – som hos den hensynsløse.

En rekke bidrag i dette særlige nummeret får en til å tenke. Det har alltid vært en god begynnelse på dette bedre: Å handle.

HRM.

Det gjelder så vel fysisk som psykisk handikappede: Deres største problem er ofte isoleringen. Det er ikke nok å «ta seg av» dem, med behandling, pleie, opplæring, økonomisk, sosial og medisinsk støtte. Vi må trenge inn i deres egen verden, og føre dem inn i vår – så langt det kan gjøres. Da først viser vi virkelig omsorg.

PSYKOLOGEN SIER:

«Det finnes mange forskjellige definisjoner av åndssvakhet, noe som tyder på at det er meget vanskelig å avgrense dette begrepet. De fleste definisjonene synes å innebære at den åndssvakes evnemessige, personlighetsmessige og sosiale funksjonsmåte fører til at han har vansker med å klare seg alene i et ubeskyttet miljø. Både at det sosiale moment understrekes og at miljøet betones i definisjonene, viser at åndssvakhet må defineres i forhold til en bestemt samfunnstilstand. I vårt samfunn f. eks. institusjonaliseres gruppen åndssvake med opplæringsmuligheter, fordi manglende forutsetninger for teoretisk og teknisk opplæring gjør dem til uproduktive samfunnsmedlemmer. I en annen samfunnsform hvor f. eks. større gruppe- og familieenheter dominerer og hvor kravene til teoretisk opplæring er mindre, vil mange i denne gruppen i langt høyere grad kunne leve som et selvstendig samfunnsmedlem.

*

Det er meget store forskjeller mellom åndssvake som befinner seg på en institusjon. En finner ureflekterende pasienter hvor de reflekspregede adferdsformer dominerer, og en finner pasienter med en evne til selvinnsikt og refleksjon som i første omgang kan virke forbausende. Forskjellen mellom pasientene på en åndssvake-

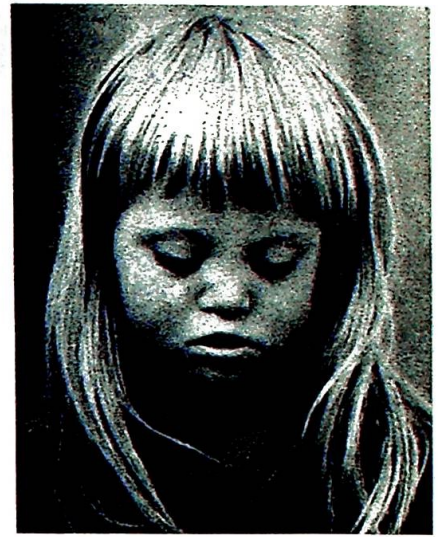
institusjon er kanskje langt større enn mellom mennesker i samfunnet ellers. Noen vil alltid forbli pleiepasienter, mens andre har muligheter i seg til å leve en relativt selvstendig tilværelse. De synspunkter som følger kan derfor bare gjøres gjeldende for gruppen åndssvake med opplæringsmuligheter.

Det er ikke mulig å foreta noen skarp avgrensning mellom åndssvake og ikke åndssvake, siden det eksisterer glidende overganger. Det som kanskje karakteriserer den åndssvake best, er at han ikke kan nyttiggjøre seg samfunnets teoretiske opplærings tilbud. Da det til begrepet åndssvakhet er knyttet mange uheldige assosiasjoner, burde kanskje dette avskaffes. Det er dessverre vanskelig å finne et annet dekkende begrep.

*

Den åndssvake har meget begrensede forutsetninger for teoretisk opplæring. Dette bør bare være utgangspunktet for en videre utforskning av den åndssvakes tenkeevne, men det finnes dessverre meget få undersøkelser over tankeprosesser hos åndssvake. Derfor vet en for lite om den åndssvakes utviklingsmuligheter i andre opplærings-situasjoner enn skolesituasjonen, men det er av meget stor praktisk betydning å få utforsket disse problemene.

For å kunne gi den åndssvake et

bedre pedagogisk tilbud, må en ta utgangspunkt i hans forutsetninger for opplæring. Dersom dette skal være mulig, må en utdype den teoretiske forståelse av hva som kjennetegner den åndssvakes tenkning. Intelligens-testene er lite egnet til dette, siden test-resultatene forteller at den åndssvake ikke mestrer oppgaver som setter krav til abstrakt tenkning. En får derimot vite lite om hva som kjennetegner den åndssvakes tenkning ut fra testene. Kunnskapene om hvilke tankeprosesser som faller ut og hvilken tenkeevne den åndssvake er i besittelse av, er meget begrensede.

Den åndssvakes tenkning kan være langt mer kompleks enn hva en vanlig forestiller seg, selv om han kommer til kort i test- og skole-situasjoner. For å få vite mer om dette, må en forlate

(Forts. neste side)

DOMINIKANERNES HØSTPROGRAM

vil denne høst få en ny og mer levende form. Når anledning bys, vil vi samle interesserte til et innledende kåseri og etterfølgende samtale over aktuelle emner. Møtene vil finne sted tirsdag aften kl. 20.00. De vil bli annonsert ved oppslag, i de katolske kirkers kunngjøringer, i bladene «St. Olav» og «Vår Kirke».

Katolsk Forum er åpent for alle interesserte.

OM BØNNEN

Pater BOERS O.F.M. vil fortsette sin foredragsserie om bønn og former for kristen bønn. Interesserte besmelde seg til Dominikanerne, tlf. 55 07 71. Tidspunktet vil bli fastsatt i samråd med deltagerne. Foredragsserien vil begynne i første halvdel av september.

JOHANNES-EVANGELIET

Deltagerne i KATOLSK ORIENTERING's samtalegrupper siste vår, fant at de ikke hadde tilstrekkelig kjennskap til evangeliene. Interesserte kan i høst lese Johannes-

evangeliet sammen med fr. Ellert Dahl og fr. Arne Fjeld. Påmelding til Dominikanerne, tlf. 55 07 71. Begynner ca. 1. oktober.

LUTHERSK-KATOLSK DIALOG

En kommisjon av lutherske og katolske teologer har utarbeidet et dokument, hvor det gjøres opp status i de forskjellige lærespørsmål som skiller den lutherske og den katolske kirke. En gruppe, som også vil omfatte studenter fra Universitetets teologiske fakultet, vil studere dette dokumentet i fellesskap. Teksten vil foreligge på tysk og engelsk.

Påmelding til Dominikanerne, tlf. 55 07 71.

Møtedagen fastsettes av deltagerne. Begynner ca. 1. oktober.

Det er fri adgang for alle interesserte til samtlige arrangementer i denne annonsen. De finner sted hos Dominikanerne, Neubergt. 15, Oslo 3.

TRE MØDRE:

(Utdrag av tre brev)

I.

«For min egen del har jeg tenkt masse over hva det betyr for oss andre i familien å ha fått en åndssvak mellom oss, for det går to veier, omsorgen for den åndssvake, og hva vi skal lære av det. Da kommer man like etter inn på den utfordringen man har fått tildelt i og med dette, for hvor mange er det som er nødt til å skifte ut hele sitt indre «reaksjonssystem» på de fleste ting, slik som en som ser seg selv, som mor til en åndssvak er nødt til å gjøre det?»

II.

«Etter hvert har det gått opp for meg, at det er ikke så stor forskjell på synet og oppfattelsen av verdien av et tilbakestående barn, enten en befinner seg her eller der. I USA er kanskje det økonomiske det primære, det mest iøynefallende, men her som der er det den belastning det uproduktive menneske representerer, angsten for avvikerer, det provoserende ved det uestetiske, den ubehagelige konfrontasjon med noe en ikke liker — det er disse følelser de fleste har.

På den annen side har vi også nok av falsk idyll, som De sier. Barna blir ofte verdsatt etter den kjærlighet det får fra sine, og alt er så rørende. Hvor ofte har jeg ikke hørt: «Å, så enestående, at du tar deg så mye

intelligenstestene og undersøke den åndssvakes tenkning i andre typer problemsituasjoner. I den konkrete problemsituasjon og som gruppe-medlem kan det tenkes at den åndssvake har langt bedre utviklingsmuligheter enn det en i dag regner med. Selv om de abstrakte evner som er nødvendig for teoretisk opplæring er lite utviklet, er det meget mulig at andre sider av den åndssvakes intelligens kan stimuleres i langt større grad.»

*

(Universitetslektor Dagmund Svendsen, Bergen, i en avis-kronikk om «Den åndssvake i vårt samfunn» — «Dagbladet» 4. 7. 1970)

av ham» — «Nå må du tenke på deg selv». Hva de aldri kan skjønne, er at det er vel nettopp det en gjør. De fatter ikke, at den tiden jeg ikke er hos J. er fylt av savn og lengsel, at jeg av realistiske grunner er nødt til å rasjonere våre timer sammen. Hva er det som er så enestående i, at jeg elsker min sønn. Jeg elsker ham ikke fordi han er åndssvak, men fordi han er J.

Jeg skulle ønske jeg kunne ha et mere optimistisk syn på bakgrunnen for de sosiale goder når det gjelder avvikere, åndssvake, etc. Jeg er meget skeptisk over det enkelte menneskes personlige engasjement.

I 5 år har jeg «utsatt» trikker, lekeplasser osv. for belastningen ved å bli konfrontert med et dypt åndssvakt barn. Det har ikke vært oppmuntrende. Til å begynne med, regnet jeg det virkelig som min oppgave å vise mine medmennesker, at et åndssvakt barn ikke er noe så skremmende — det skulle være J's og mitt bidrag. Hvis J. hadde vært et barn som oppfattet bemerkninger og kulde, hadde jeg sluttet for lengst. Han var heldigvis spart, i så måte. Meg sårer det ikke, det bare skremmer: Bemerkninger som «det skulle være forbudt å dra gærninger på trikken» (far til 2 smågutter!) — ingen reaksjon fra en fullsatt trikk. En uanfektet med: «Se på iddioten!» en hel sommer, uten foreldres eller andres reaksjon, i en lekepark(...)

Jeg er ikke hårsår, var det i hvert fall ikke, og dette er ikke sjeldenhetene, våre spasereturer og trikketurer har vart flere år.

— — — — —
Jeg er vel evig takknemlig for at J. er i Norge, at her finnes institusjoner og at der er folk som arbeider for åndssvake. Jeg er evig takknemlig over at landet har tid, overskudd og penger dertil, jeg er takknemlig fordi jeg har fantasi nok til å forestille meg situasjonen anderledes, hukommelse nok til å huske hva som har foregått i andre land i kriseperioder, erfaring nok til å kunne dra sammenligninger mellom forskjellige lands institusjoner. Men angsten for den norske Ola Nordmann i kriseperioder, den har våre weekend-turer gjort svært levende.

Vi har religion med «du skal ikke slå i hjel» og «salige er de fattige i ånden», men se bare på verdenssituasjonen slik den er i dag, i det 20. århundre. Vi er så heldige og lever i en fredelig del av verden. Vi har religioner og kriger, «Gott mit uns» og «God on our side», kirker, prester og vakre bøner. Men hva er resultatet? Det er pengene som avgjør, om soldaten dør for *Gott* eller *God* — verdsettes virkelig det enkelte mennesket? Vil virkelig våre åndssvake noen sinne bli verdsatt som et fullverdig individ med rettigheter i vårt samfunn? Jeg har så forferdelig vanskelig for å tro det. Vi har så mange vakre ord og gester, men kan vi virkelig tro noe av det? Vil virkelig den tiden komme, da et menneske blir verdsatt fordi det lever og har, som vi sier, en sjel, selv om det aldri blir noen «samfunnsnyttig borger?»

III.

«De ber meg så pent i Deres brev, om et bidrag til «St. Olav», og det er helt rimelig — jeg vet, at det er jeg som er merkelig. Humøristen Rolv Wesenlund har hatt et program i TV, der han uventet spør offeret: «Hva er livet?» Jeg føler meg litt i samme situasjon: hva er et «godt» svar? Hvis «St. Olav» og dets lesere virkelig vil vite noe om det liv som leves av, og omkring, mennesker med mental retardasjon som sine livsvilkår, så må jeg gi noe *vesentlig*. Derfor må det bli betrouelser, om noen av de større opplevelser, i glede og smerte, som livet har gitt. Og det makter jeg ikke å gi ord, uten å ha et spørrende menneske foran meg.

Ord og artikler om psykisk utviklingshemmede kan sikkert være til

Fort. side 246

KRISTUS OG DEN FATTIGE

Av WERA SÆTHER

Langfredag hviler over verden.
Den er dens hverdag.
Verdens fattige kjenner korsets
tyngde,
men ikke lysglansen fra et evig håp.

Midt inne i deres nød lider Han sin
langfredag.
Om nøden er skjult og stum og deres
blikk
langt borte fra Ham, deler Han alle
savn.
I den innerste nakne nøden er Han en
øm gråt.

Bergprekenens milde kraft velsigner
de fattige.
De kalles til kildene.
Av Guds kilder blir alt som er øde
og goldt,
til vannrike marker.
All lidelse blir lovsang der,
all klage et Magnificat.

Hvem er de fattige?

Er Kristus bare de minstes bror og
hyrde?

Er Han ikke alles Herre og venn?

Hvem er de små?

Hvem bærer sår i sitt sinn,
hvem har et nakent hjerte,
hvem lengtet etter en fylde
Han ennå ikke har smakt?

Hvem tørster etter en drikk
som ikke finnes på hverdagens fest-
løse bord?

Hvem er de fattige,
om ikke vi alle,
innerst inne der sannheten om oss
lyser og vi sjelden tør være,
sjelden se inn og enda sjeldnere
etterleve på verdens veier?
Vi vil så gjerne være noe —
Ikke bare tomme hender,
nakent hjerte,
nød -

Fattig kom Han til fattige.
Ennu slår Han opp sitt telt
der markene er åpne.
Når vi tør være vår nakne nød
kommer Han og gir seg til oss
som vår fattigdoms enkle brød.

Han kom som en fattig til de
fattige.

Det ble beseglet et brorsfelleskap
mellom Ham og dem.

I alt var Han en av dem.

Han ble ringekjædet av de rike,
slått med håndslag, spyttet på og pint.

Tilslutt ble Han drept og korsfestet.

Ennu hånes og korsfestes Han i
verdens fattige.

Det skjer hver eneste dag at Han dør
i mennesker

som ennå ikke har drukket av livets
vin.

«SÅNN SOM VI HAR STELT OSS —»

«Den herskende ideologi i
vår tid legger vekt på
effektivitet, suksess, kraftutfol-
delse. Det som teller i denne ver-
den, er det som lykkes. Når vi
overfører denne ideologi, som vi
alle er preget av, til den religiøse
sfære, er vi fristet til å oppfatte
vår tro, i det vellykkede pers-
pektiv. Og intet kan bekrefte
oss mer i dette synspunkt, enn
nettopp Jesu forklarelse på
fjellet, og det vitnesbyrd han
mottar, ikke bare av loven og
profetene, men av Gud Fader
selv, som angir ham sin
egen herlighet. Men la oss ikke
da glemme, at akkurat Moses
og Elias — nettopp i denne her-
lige stund — taler om kors og
fornedrelse. Og hver gang vi
feirer messen, og skuer inn i
Guds herlighet, blir vi minnet
om Jesu lidelse og død. Det er
en helt vesentlig del av herlig-
hetens mysterium. En del, som

gjennom alle tider består og
ikke lar seg utrydde. Den krist-
ne er ikke bare det menneske
som tror på den seier Kristus
har vunnet, men også den som,
uavlatelig, minnes den vei han
måtte gå, for å vinne denne sei-
er.

Vår verden utvider stadig av-
grunnen mellom de vellykkede,
de fremgangsrike, de velstående,
de mektige, de herskende på
den ene side, og dernest de an-
dre: «taperne». Avstanden blir
stadig større, og kan ikke —
annet enn å bli større, så lenge
målestokken på sann menneske-
lighet skal være det intellektu-
elle — tekniske og økonomiske
ferdigheter.

Ikke desto mindre blir vår
egen tid gnaget av en slags uro:
Uten foreløpig å være i stand
til å forandre sin kurs, bekym-
rer den seg over de mange han-
dikappede, som livet farer hårdt

med. Og mange av de rikest
utstyrte, lengter etter et korrek-
tiv til profitt-begjæret, på sam-
me tid som samfunnets ulykke-
lige roper etter et håp i verden,
som ikke synes å ha noen plass
for dem.

Som kristne har vi her en
påtrengende oppgave. Er vi
kanskje ikke nettopp de men-
nesker, som ut fra sin tro —
og dét til stadighet — vet seg
oppfordret til å minnes både
Herrens død — det vil si Hans
svakhet — og hans oppstan-
delse. I utbrytelig forening! En
ting er at vi av den grunn, midt
i fortvilelsen, representerer et
håp. Men enda viktigere er det
kanskje at vi aldri får lov til å
«glemme» de ulykkelige, det
svake, det lidende, det døds-
dømte menneske, som nettopp
den del av menneskeheten, som
i seg bærer de største forhåp-
ninger». *Albert Raulin*

NABOEN

Det var ikke planlagt. Det bare falt seg slik. Etter noen foredrag på et sommerkurs i nærheten av Birmingham, ble jeg tilbudt plass i en bil tilbake til London. Bilkjørereren var en kvinnelig lege, spesialist på spastiske og invalide barn og unge. Jeg kjente henne ikke, vi kan trygt kalle henne Margaret. Ut på ettermiddagen rullet vi inn i Ealing, en av kjempebyens forsteder. Hun spurte om jeg ville se en privatklinikkk hun drev der, dessuten skulle vi jo — ut fra det britiske hverdagslivs imperativ nr. 1 — ha vår the. Jeg sa ja, uten anelse om hva jeg egentlig gikk til. Det var så overveldende, at det med ett slag skjøv ethvert inntrykk fra sommer-

kurset langt bakover i minnenes kø. Et stykke rystende og utfordrende liv la seg over tre dagers altfor mange ord.

Klinikken var et lite kompleks av høyst ulike hus, oppstått ved knoppskytning alt etter behovet, og tydeligvis uten sjenerende innblanding fra nevnder og råd. Den rommet 42 pasienter samt noe bortimot det samme antall personale. Grensen mellom de to slags var ellers flytende — som jeg gikk fra rom til rom, gikk det mer og mer opp for meg hva det var Margaret og hennes venner hadde gjort. Utenpå sin medisinske og faglige kunnen, samt all den apparatur som kan lette livet for, og pleien av svært debile mennesker, hadde de planmessig samlet og dyrket alle elementer i et hjem og en familie, et fargerikt rot iberegnet. Endel strikse og hvitkleddes oversøstre av den gamle type ville visst fått åndenød av forargelse — for eksempel over to forkjælte hunder som hvilte seg snart her, snart der, under ikke helt anti-septiske garantier. Pasientene var, aldermessig, et nokså jevnt tverrsnitt

av den menneskelige familie, og av begge kjønn. De minst skadede hjalp til i huset og fikk ansvar for de mer hjelpeløse, her fungerte et sterkt kollektiv — en slags *kibbutz* av invalider. Det tradisjonelle sykehus-hvitt på vegger og klær var bannlyst både hos pasienter og personale — dette hadde altså Margaret sett: Jo svakere og mer ydmyket et menneske er i sin kropp, sitt sinn, sine livssjanser, desto viktigere er vernet omkring dets person og egenart. Fra den gamle frøkens kommode-nips til tenårings Beatles-plakater fikk enhver skape sitt eget rom. Reglementet var ikke noe utpønsket teoretisk noe, i et lege-møte, men var grodd organisk frem av det personlige behov, det felles gode, hensynet til alles vel, ethvert samfunns grunnidé. Innenfor den, foregikk et bevisst studium for å finne frem til hva hver enkelt kunne yte — om aldri så lite — til foretagendet. Økonomisk hadde den ene bevegelsen eller ferdigheten som var tilbake, i en knust eller forvridd kropp, knapt stor betydning. For den invalide selv betød den tvert om

TRE MØDRE:

Fort. fra side 244

hjelp, som informasjon. Men det er bare én måte å lære dem å kjenne på. Vi må komme den enkelte utviklingshemmede åpent i møte — da lærer vi mer. Mange, svært mange, av de mentalt tilbakestående blir *isolerte*, på en helt unødvendig måte, fra omverdenen. Ikke av ond vilje fra noen av partene. Men de retardertes påfallende ytre, deres åpenbare preg av mentalt avvik, gjør at både barn og voksne føler seg usikre. Og for ikke å risikere å støte noen, holder en seg dermed på avstand, og taler «over hodet» på det handikappede menneske en har foran seg — til de ansvarlige pårørende.

«Isolasjon» — det er et ord som dessverre altfor godt er en velkjent virkelighet, i et hjem med dette pro-

blem på hendene: *Handicap*. Hvor mange vet, at omsorgen i hjemmet for dette ene familiemedlem krever et *stadig nærvær*? At for mange betyr det en bundethet i tid og oppmerksomhet og innsats og hjelp, så det av og til kunne bli knusende?

Nettopp fordi vi er glade i vårt barn, og lengter inderlig etter at også andre skal møte henne, gruer vi for å innvie noen i den bokstavelige belastning som hun innebærer.

Hun (eller han) er menneske, først og fremst. Dersom jeg ikke kan få sagt dét, samtidig som jeg innrømmer, at livet sammen med henne ofte er uhyre slitsomt, fordi hun binder meg, fra å oppleve så mye annet, i livet utenfor. Samvær med andre, lesning — ensomhet. Men jeg har i henne noe, som jeg aldri ville vært foruten. Dessuten har vi opplevd i vårt hjem et fellesskap, som jeg aldri ville vært foruten. Vi har opplevd i vårt hjem et fellesskap om *ansvaret*, og et fellesskap i gleden over E.

Når det gjelder henne, er vi redde de mange, og især de store ord. Men vi må nesten gråte, eller smile overbærende, over de mennesker i samfunnet som trenger «argumenter», for å finne frem til vår datters menneskeverd.

Ett er sikkert. Bare fordi andre mennesker har vært villige til å leve livet sammen med E., og gi hennes liv innhold, kan det gå — både for E. og for oss andre i hjemmet. Hennes verden er også hennes «daghjem». Der møter hun et fellesskap med venner. Der er hennes ansvar, plikter, gleder og seire — der er også vanskene og problemene. For henne — ja, først og sist: Der er mennesker ved hennes side, som deler opplevelsen med henne, og som hjelper henne.

Følelsen av å komme til kort. Ikke å kunne «klare» — å være avhengig av andre — er intens hos E. Det er en tvangsforestilling å tro, at nevros er fortrinnsvis forekommer hos de normalt intelligente».

allverden. En oppgave, et bidrag til felleslivet, en rolle i et fungerende samfunn. En ung gutt, ute av stand til å formulere begripelig tale, og med hendene krampebøyd i umulige vinkler, malte følsomme og vakre harmonier med munnen. En annen brukte en skrivemaskin ved å blåse og suge gjennom et sigarettmunnstykke — det kan faktisk monteres til slik bruk.

De spilte teater — i rullestoler! De utga, med utrolig innsats, en husavis. Mennesker som ikke hadde krefter til å vende bladene i en bok, leste den boken, film-projisert på veggen foran sin seng og styrte apparatet med haken. I alt dette var de blitt et stort «vi» — en enhet skapt ut fra et utrolig og tilsynelatende håpløst og hjelpeløst mangfold. Jeg så mer i de ettermiddagstimene, av en meget ukjent og imponerende verden, enn jeg har muligheter for å fortelle. «Selvsagt har vi stadig et underskudd å dekke», sa Margaret, «myndighetene godtar ikke at dette drives så dyrt». Basarer, innsamlinger, TV-aksjoner — det slenger og går. Med hjelp fra folk som har sett dette, og straks vet at det er rett, og dermed ugjenkallelig et minstemål for så handicappede mennesker. Det er vel dette også en Arne Skouen har sett og vet, og som han synes et ellers stort offentlig budsjett, med så mange slags diskuterbare poster, skal og må sikre, før vi våger å kalle oss siviliserte og humane. Jeg gir ham rett.

Medmennesket — denne tråd har ligget over min skrivemaskin.

Bibelen kaller ham «nesten», som britene oversetter med *the neighbour* — «naboen.» Uttrykket er ikke ufarlig. Dikterens «de nærmeste krav», folkefornuftens ord om at «neste-kjærlighet begynner hjemme», kan bli farlig eksklusive. Min «nabo», om jeg nå tar det helt bokstavelig, på stigende og fallende nummer i den gaten hvor jeg bor, har det visst så tålelig bra, som gjennomsnittet i et svært begunstiget nordisk land. Med sine utvilsomme sorger, kan han visst ikke sammenliknes med en 17-årig spastiker jeg så, hvis hele ansikt og kropp er rykninger og skjelvninger uavbrutt, bortsett fra de få timene da en sterk pille gir det tynne legemet litt nattero. Heller ikke med et indisk kolera-barn, sammenkrøpet og døende i et kloakkrør, på en løkke i Bengal.

Tidlig i fjor kjørte jeg i en israelsk regjerings-bil fra Jerusalem ned til Jeriko. Det går virkelig kraftig «ned»

mot Dødehavet, veien slynger seg, så en ikke ser mange meterne frem for seg. Den er virkelig et funn for de «røverne» lignelsen taler om, her kryr det av mulige bakhold. Den skamlåtte på veien, som både en travel prest og en stresset levitt altså gikk forbi (ville ikke bli «innblandet», som det nå heter), det helt tilfeldige, nød-stedte menneske som kommer i min vei, bokstavelig talt — han er «nesten», dvs. medmennesket, sier en røst vi lenge har gitt autoritet.

Nå velter de inn i vår vei — med menneskene. Tusener på den andre siden av jordkloden er blitt naboer — *neighbours*. Våre øyne ser for mye — de er forlengst overalt. Ikke bare i strøket hjemme, med begrensede oppgaver og utfordringer som vi allerede forsømmer. Ikke bare på reiser, som i en klinikk i utkanten av London, eller en flyktningeleir i Gaza. Men — via TV-linsen — verden over. Jeg vet ikke hva som egentlig skjer med menneskesinnet, under en slik helt ny, massiv og skremmende erfaring. Hele vår utrustning er skapt for den nære utfordring, det noenlunde oversiktlige. Det er ofte allerede for tungt. Den som har sett et par foreldre prøve å bære ulykken ved ett eneste «autistisk» barn, vet hva jeg snakker om — det er opprivende i sin tragedie. Hvem kan make sitt liv og greie tilværelsen, dersom masse-lidelsen i verden blir et daglig innslag i vår bevissthet, pinlig tydeliggjort i vår egen stue? Blir lykken, latteren og gleden ved livet hjemløs, under en slik livsform? Eller «løser» vi problemet ved tillært ufølsomhet, avstumpet følelsesliv, selv-barmhjertig «glemsel»?

Jeg har ikke, mer enn andre, noen fiks ferdige svar på disse skremmende og nye spørsmål til oss alle. Men de er visst for alvorlige, for oss og for nesten, til ikke å bli stilt. Etsteds, i vår mangesidige menneskenatur og vårt håp for det fortsatte menneskeliv, må det finnes et slags svar. Jeg har mine — ikke altfor dystre — tanker om dét.

ST. Dominikus kirke

Neuberggaten 15, Oslo 3.

Nye messetider fra 1. september 1972.

Kl. 9.00: Messe

« 11.00: Høymesse

« 12.30: Spansk messe

« 19.00: Fransk messe

Tiden for hverdagsmessene er uforandret.

«KJÆRE JESUS-!»

Av en mongoloids bønn, sammen med sin mor.

«Lær oss å være gode mot hverandre, for det er dét Du kaller «fred på jord».

Takk fordi Du er glad i oss, hjelp oss til å bli glad i Deg, og i alle mennesker.

Takk for alle som passer på meg og hjelper meg — takk fordi jeg kan smile og le, og fordi jeg kan snakke og synge og jobbe, og takk fordi jeg kan hjelpe mor og alle de andre.

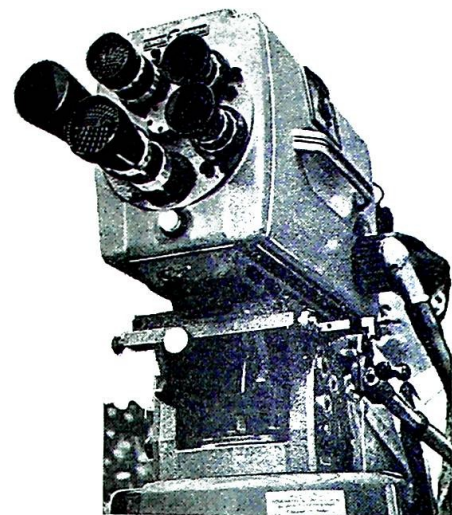
Hjelp meg, å si når jeg har det vanskelig, eller når jeg er redd. Hjelp meg å si hva jeg har lyst til, og hva jeg ikke har lyst til. Takk for maten, for frokost og middag og aftens. Takk for melken og saften, og også for kake og is, og alt det gode som jeg får.

Takk fordi du har gitt oss Kirken, hvor vi alle sammen ber til Deg, og synger til Deg, og hvor vi hører om Deg, og om Din kjærlighet, selv om vi ikke kan forstå alt hva vi hører, og selv om vi ikke kan se Deg, så hører Du oss, og er alltid glad i oss alle sammen.

Takk for at mor og E. sammen, med alle de mange andre har fått Kristi legeme i dag. Takk for den store gave, som forteller oss at Du, alltid, alltid, vil være sammen med oss, og passe på oss».

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER		Stille messe	Høy-messe
OSLO: St. Olavs kirke	lørd.: 19.00	—	—
Akersveien 5	sønd.: 9.30	11.00	—
tlf. 20 72 26 - 20 72 44	19.00	—	—
St. Hallvard kirke, Franciskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83	8.35	11.00	—
St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neberggaten 15, tlf. 55 07 71	9.00	11.00	—
	12.30	—	—
	19.00	—	—
Vår Frue Villas kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	9.00	—	—
Grefsen kapell, Glads vei 23, tlf. 212355	11.00	9.30	—
Lunden kloster, Øvre Lunden, tlf. 212587	—	10.00	—
ARENDAL: St. Franciskus kirke, Tyholmen, tlf. 22 209	8.00	10.45	—
BERGEN: St. Paul kirke, Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10	9.00	11.00	—
	19.00	—	—
Vår Frue kirke, Helleveien, tlf. 25 73 53 - 25 77 07	9.30	—	—
DRAMMEN: St. Laurentius kirke, Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30	—
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke, Kongensgt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00	—
HALDEN: St. Peters kirke, Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	8.00	10.45	—
HAMAR: St. Torfinns kirke, Torvg. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00	—
HAUGESUND: St. Josefs kirke, Haralds gt. 21, tlf. 23 195	8.30	11.00	—
HØNEFOSS: St. Theresias kirke, Vesterngt. 5, tlf. 21 266	9.00	11.00	—
KRISTIANSAND S.: St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3, tlf. 24 225	—	11.00	—
LILLEHAMMER: Mariakapellet, Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00	—
LILLESTRØM: St. Magnus kirke, Romeriksgt. 1, tlf. 21 28 85	8.30	11.15	—
MOSS: St. Mikals kapell, Ryggeveien 24, tlf. 51 038	—	11.00	—
PORSGRUNN: Vår Frue kirke, Sverres gt. 26, tlf. 50 793	8.30	11.00	—
SARPSBORG: St. Olavs kapell (1. og 3. søndag) O. Haraldssonsgt. 49, tlf. 53765	17.30	—	—
STABEKK: Maria kirke, Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30	10.45	—
	19.00	—	—
Veståsen kapell	—	9.30	—
STAVANGER: St. Svitbun kirke, Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.45	—
TØNSBERG: St. Olavs kirke, Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45	—
TRONDHEIM: St. Olavs kirke, Prinsensgt. 2a2	8.45	11.00	—
Biskopen og prestegården tlf. 21 214	19.00	—	—
St. Elisabeth hospital, Ila tlf. 21 670	6.15	—	—
KRISTIANSUND N.: St. Eysteins kirke, Flinteg. 5, tlf. 72 779	8.00	11.00	—
LEVANGER: St. Torfinns kirke og St. Eysteins sykehjem, Jernbaneg. 29	8.30	11.00	—
MOLDE: St. Sunniva kirke, Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00	—
ÅLESUND: Vår Frue kirke, Nørvesund, tlf. 37 558	8.30	11.00	—
TROMSØ: Vor Frue kirke, Storgt. 94	8.15	10.30	—
Biskopen og prestegården, tlf. 3604	—	—	—
St. Elisabeth hospital, Mellomveien 50, tlf. 81 050	6.20	—	—
BODØ: St. Eysteins kirke, Hernesveien 22, tlf. 81 783	8.15	10.30	—
HAMMERFEST: St. Mikael kirke, Salsgt. 52, tlf. 11 447 (1. VII—31. VIII)	19.00	11.00	—
St. Elisabeth Institutt, tlf. 11 392)	8.00	—	—
HARSTAD: St. Sunniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 61 501	8.00	10.30	—

NYHETER OG KOMMEN- TARER

Under signaturen dr. Willhelm Müss skriver det tyske KNA (Katholische Nachrichten Agentur): «Vatikanet er fortsatt fast besluttet på å få avsatt den «ubekvemme» abbed i Romas kloster St. Paul «utenfor murene», Giovanni Battista Franzoni, Kongregasjonen for ordensfolkene og sekularinstituttene oppløst i slutten av juni «det øverste råd» for den benediktinske Monte Cassino-kongregasjon (som abbed Franzoni tilhører), og har i stedet insatt et provisorisk tremannsråd.

Observatører er enige om, at dette utvilsomt tar sikte på å bli kvitt abbed Franzoni, hvis markert fremskrittvennlige holdning lenge har vakt ubehag i Statssekretariatet, i den italienske biskopskonferanse (som han er medlem av) og i konservative italienske kretser. Som abbed for San Paolo, i hvis kirke pave Johannes XXIII første gang har varslet om det II. Vatikanokonsil, anså abbed Franzoni gjennomføringen av kirke-møtets beslutninger som en særlig oppgave. Han tok modig stilling til «brennhete» saker i det kirkelige, politiske og sosiale liv i Italia. Han protesterte mot de utvendige militærparader, forsvarte med kraft militærnekternes rettigheter og samvittighetsgrunner, tok del i protestmarsjer sammen med militærnektene, samlet en «spontan» menighet omkring seg og fastet med den, for at den indisk-pakistanske konflikt måtte ta slutt. I sitt sokn samlet han penger for streikende fabrikkarbeidere, og gikk inn for avskaffelsen av konkordatet mellom Kirke og Stat i Italia — er dessuten en av grunnleggerne av tids-

skriftet «COM», som gjelder for «progressivt».

I desember 1973 fikk benediktinernes generalabbed, Dom Alberto Clerici, i oppdrag av Vatikanet å forta en undersøkelse i abbediet San Paolo. Etter egne utsagn, fant han imidlertid ingen vesentlige grunner for å avsette abbed Franzoni før hans embedstid (i mars 1974) utløper. Vatikanet svarte med å sende abbed Enrico Baccetti som sin «apostoliske visitator» til abbediet San Paolo. Men også han måtte, etter å ha talt med alle abbediets munk, underrette Vatikanets kongregasjon for ordensfolkene om, at han fant «intet usedvanlig» i klostret. På grunn av dette «manglende samarbeid», og trolig med henblikk på de kommende italienske valg, valgte Vatikanet «foreløpig å legge saken Franzoni på is».

■ I alt 24 katolske prester ble i juni dette år viet i den østtyske republikk DDR.

■ München forberedte seg på stor-innrykk, i forbindelse med de olympiske leker. Ca. 1,5 millioner ventes å strømme til, og i alt 16 katolske og evangeliske kirker har stilt sine menighetslokaler til disposisjon for gjestene, som «stillhetens oaser». Midt i storby-tummelen og oppstusset, vil de besøkende der finne ro, avspenning, lesestoff, film & TV samt kontakter. Skolerte guider og og medarbeidere vil ta seg av deres ønsker, under München-opp-holdet.

■ («Kristelig Dagblad»). En internasjonal luthersk-anglikansk

kommissjon har, i betenkingsform, avsluttet sitt arbeid med å drøfte nadverdfellesskapet, og anbefaler at dette innføres mellom de to konfesjoner. De to kirkeretningene bør, heter det, kunne feire den hellige nadver i fellesskap. Betenkningen anbefaler så vel anglikanske som lutherske kirker å by sine medlemmer fra den annen konfesjon velkommen ved sitt nadverbord, likesom de naturligvis bør gi sine egne medlemmer frihet til å søke nadverbord hos menigheter i den motsatte tradisjon. Kommissjonen, hvis formann var Sveriges tidligere erkebiskop Gunnar Hultgren, og biskop dr. R. R. Williams, Leicester, har holdt fire møter siden 1970, det siste i Løgumkloster i Danmark.

■ I Italia har en sosiolog, dr. Burgalassi, nylig fremlagt noen undersøkelser vedrørende religiøs praksis og kirkeliv, som har vakt en viss oppsikt og debatt. Av hundre italienerne, hevder han, som går til kirke søndag, er de enogførti under 17 år gammel, tyve er voksne kvinner, åtte voksne menn, mens de øvrige en og tredve er over 61 år gamle. Således, hevdes det, dreier det seg om «en katolisisme for barn, kvinner og eldre». Burgalassi mener at mellom 55 og 60 % av italienerne står «likegyldig» overfor tro og kirke. Han regner videre med at 20% av legfolket og 41% av geistligheten tilhører «den gruppe som er imot et hvert fremskritt, og synes at konsilets avgjørelser utleverer kirken til verdsligheten, om det da ikke er til marxismen». Mens 15% av legfolket og 42% av prestene danner en gruppe som er innforstått med reformene, og som «føyer seg, også når det bare skjer passivt, under biskopenes nye anvisninger». Omkring 5% av italienerne erklærer seg som «ateister», i den studerende ungdom er tallet hele 20%. Dessuten er 5%, hovedsakelig unge mennesker, og 9% av geistligheten å plasere i «den kritiske avantgarde, som hovedsakelig samler seg om kirkenes fremtid».

■ I USA er en av kommandantene på de siste års måneferder, oberst Irving, blitt predikant. Til en intervjuer erklærte han: «Måneferden (i 1971) gjorde meg til et mer religiøst menneske. Jeg er blitt mer bevisst hvor sårbar

Forts. side 253

En kloun

En kloun er en kloun — ikke til å erstatte. Jeg forsøker meg ikke på noe så halsbrekkende, min gate er en annen. Kloun eller ikke kloun, den egentlige i denne spalten er, forhåpentlig bare i øyeblikket, ute av bildet. Noen må holde for, så blir det som det kan bli.

Det var en merkelig hendelse forleden — fullt verdig denne spaltens sikre sans for det uvanlige. I Universitetets (riktigere: Oslo universitets) Munch-prydede Aula kom godt over tusen mennesker den 21. august 1972 sammen, inntil den tettpakkede ståplass, for å «bivåne» en «begivenhet» — rart hvor vi griper til halvtyske, nesten glemte ord, når vi skal markere det som forbløffer oss.

En elveåring, når dette skrives tolvåring — ikke så tungtveiende det heller — trådte frem for denne skremmende og sensasjonslystne fullsatte sal, som om det var vennene i skolegården, en vanlig mandag. Et stinnpakket publikum, i vårt fornemste hovedstadslokale. Der var Hans Majestet, og hans grasiøse svigerdatter, med adjutanter. Der var alt som teller og tenker, i musikkens Oslo. Noen ganger ikke så vennlig, hva de selv vil kalle «strengt saklig». Kanskje ikke så glad for «vidunderbarn». Vidundere er man takknemlige for, men barn kan være umodne, og for tidlig puffet frem. Så må det dessverre sies, av folk som av diverse aviser, og med kjærlighet til musikken, er betalt for saklighet.

De sa ikke det. De sa, dagen etter, noe helt annet: Suksess, talent og sjarme. Fordi en knøttliten mann ved navn Wolfgang A. (det står ikke for Amadeus!) Plagge først hadde fått dem i tale, via klaverets tastatur. Så forsto de hverandre: Musikk er musikk, og har ingen alder — tversoversløyfe og barnekrøller, eller ikke. Dette var nemlig godt, alderen uførtalt.

Jeg kjenner W.G. Ennå er ikke det vitalt, men moro er det. Han er en vinnende pjokk, slett ikke ødelagt av sine fabelaktige evner, sin innlysende begavelse. Her er en blomst, ikke til ham (han får etter hvert så mange!), men til hans hollandsk-fødte foreldre, en radiotekniker hos Philips og hans hustru. De har vært kjærlige, kloke — som foreldre helst skal være. De har innsett sin podes usedvanlige gaver, rent bortsett fra at dette jo forblir et mysterium: Hvordan kunne de gi ham et slikt forpliktende musikknavn, før han hadde rørt ved et klavér, og avslørt sitt abso-

lutte gehør for, at når en tone er ren, så er den ren?

Han fanget oss alle, der i Aulaen, og vi klappet taktfast så det smalt — med Kronprinsessen i spissen. Ikke for et barn. For en musiker. Ingen tvil er lenger mulig — musikken, den helt store, er hans liv. Måtte den forbli det, til glede for oss alle. Musikk er så nødvendig, den mildner sorger og tretthet, som han umulig kan ha kjent ennå, men som han altså griper ubevisst og tolker, via kunstens mirakel. Vi takker for mirakler, de er så sjeldne og dyrebare. Selve Majestetet takket, og det i hånden. Wolfgang danseskolebukkk til kong Olav fikk mange til å smile, der i Aulaen — plutselig var han gutt, og opplevde Asbjørnsen og Moe, selve eventyret, en mandag i Oslo. Så var han oppe på podiet igjen, ved sitt flygel, ventet rutinert og faglig på, at det ble helt stille i den opprømte og feststemte salen, tolket en allerede grånende, norsk komponists uoppfølelse, helt og fullt hengitt til sitt tidlige fag. Jeg tror ikke ørene var ukritiske — musikk må være musikk, i akkurat en fullsatt Aula må den holde mål. Det gjorde den. Men her var vel også mer. Tidene er så tunge, så triste, så bekymringsfulle, for mange av dem som var møtt frem. De vet og leser så mye, som nok unnslipper den utrolig unge pianisten. På fritid leser han vel, foruten noter, Donald Duck. De eldre gjør seg så mange sorger — blant annet for fremtiden. Men se så bare til: Livet fortsetter — snart uten oss. Men med den musikkglade menneskespire Wolfgang Plagge. Jeg gikk så oppkvikket hjem.

Fr. Candidus.

CARITAS

Nå foreligger resultatet av Fasteaksjonen 1972.

Inngått netto:

Island	d.kr.	4 287,46
Finland	d.kr.	8 216,88
Norge	d.kr.	66 341,48
Sverige	d.kr.	69 961,95
Danmark	d.kr.	185 381,90

d.kr. 334 189,67

Caritas Norge, på vegne av Oslo Katolske Bispedømme, takker herved hjertelig alle som har bidratt til en vellykket fasteaksjon.

Caritas Danmark, som i år er den utførende organisasjon, meddeler at arbeidet med utbyggingen av barnehjemmet i Nyandarwa er vel igang.

Kosthold- og helsesenteret ved sykehuset i Kamuli i Uganda (Fasteaksjonen 1968) ble høytidelig innviet og åpnet 26. juli i år. Referat senere.

Harald Taxt, Caritasleder

HVORFOR OG HVORDAN?

De store spørsmålene

Jørgen Hviid er dansk katolsk prest — dessuten fagpsykolog. I en avhandling om «Religionspsykologi» (Gyldendal Dansk Forlag) skriver han blant annet:

«For den fysisk handicappede kan det være vanskelig å forene tanken om Guds omsorg og kjærlighet, med en givne aktuell situation. Hvorfor har Gud tillatt dette, kunne han ikke have gjort det anderledes, hvorfor ramte sykdommen netop mig, og ikke en anden? Det er lidelsesproblemet, som har optaget filosofer og teologer gjennom årtusinder. Man kan derfor ikke undre sig over, at dette problem også præger det handicappede barns udvikling.

Det er interessant at se hvilke forestillinger barnene har om Gud og hans forsyn. Fire i en undersøkelse gav uttrykk for, at Gud i særlig grad holder af de handicappede. To mente, at nogle bliver handicappede som en straff, mens tre mente, at Gud prøver mennesket. Hvis de består prøven, dvs. aksepterer sitt handicap, får de en stor belønning i Paradiset. En 12-årig tysk dræng, der går med krykker efter polio, sagde: «Der er straff på grund af synd, hvis Gud ikke helbreder. Hvis hun ikke synder, bliver hun også helbredet, tror jeg». Den 13-årige, som mangler begge ben, fortalte: «Frelseren mener, at den fysisk handicappede skal lide, ligesom han selv led, for at forløse verden».

Fire gav uttrykk for, at meningen med lidelser i verden er, at Gud der ved bliver kendt. Menneskene beder mer til ham og husker, at de er afhængige af ham.

Det åndssvage barn bliver glad, skuffet, ked af det, bange, føler sig

trygt eller utrygt, på samme måde som ethvert andet barn. Andres holdning kan have en afgørende indflydelse på dets personlighedsudvikling og dets reaktioner. Hvis det åndssvage barn føler sig afvist af forældrene og andre familiemedlemmer, har det vanskelig ved at opnå den fundamentale tryghed, der er nødvendig for en harmonisk udvikling. Kammeraters drillerier kan forårsage, at den åndssvage bliver aggressiv, eller trækker sig tilbage og bliver indesluttet. Den daglige tilværelse medfører ofte frustrationer, og barnet har i særlig grad behov for støtte og opmuntring under opvæksten.

Den åndssvage kan have vanskelig ved at uttrykke sig sprogligt, og dette forvirrer omgivelserne, der tager de ringe sprogfærdigheder som udtryk for barnets primitive tankegang og oplevelsesmåde. Barnet kan i virkeligheden have rige oplevelser, som det blot ikke er i stand til at uttrykke på samme måde som de fleste andre mennesker. Får det imidlertid lov til at uttrykke sig ved ikke-sproglige midler, f. eks. ved tegninger, modellering, dans og mimik, kan omgivelserne få et mere autentisk indblik i den handicappedes oplevelsesverden. Den åndssvages forståelse for, og anvendelse af symboler er ofte overraskende, måske fordi han har vanskelig for at uttrykke sig direkte. Han udnytter hyppigt gestus, farve og musikk, til at repræsentere følelser og intuition, og kan på denne måde gøre sig forståelig, hvis omgivelserne er åbne for kommunikation. Denne kommunikation kvæles ofte, ved de for store institusjoner.»

(Om de åndssvages religion:)

«Åndssvage kan have en forbausende rig og nuanceret religiøsitet. Det intellektuelle aspekt er som regel kun udviklet i ringe grad, og den åndssvage har vanskelig ved at gøre rede for dogmer og det formelle trosindhold. Religiøsitetens følelsesmessige og voluntære aspekter, og fællesskabsaspekter, kan imidlertid være højt udviklede. Der kan være tale om en rigdom, der kaster lys over det religiøse forholds nuancerede værdier, især i det miljø hvor de intellektuelle aspekter udvikles, og understreges på bekostning af de øvrige. Den åndssvage indlærer i overvejende grad religiøse værdier, der

kommunikerer gennem den daglige tilværelse, og tilegnelsen sker bedst ved en personlig, aktiv deltagelse. Man kunne forvente at den åndssvage var rastløs under gudstjenesten, men dette er langtfra tilfældet. Han har mere tid end de fleste andre mennesker, og har behov for at forarbejde indtrykkene, i overensstemmelse med sin egen rytme. Mange forskellige ting gør større indtryk på ham end på andre: Lys, blomster, krucifiks og præstens klædedrakt. Han observerer nøje, hvad der foregår ved alteret og forstår intuitivt mange symboler og symbolske handlinger. Imidlertid er det af avgørende betydning at den handicappede føler sig accepteret. Er han plaseret bagest i kirken, hvor det er vanskeligst at se, og har han oplevelsen af at være gemt bort, af hensyn til de øvrige deltagere, vil han ofte reagere negativt på gudstjenesten.»

EN ERKLÆRING

I oktober 1968 vedtok den internasjonale åndssvakekongress i Jerusalem en viktig erklæring, som ble overlevert De Forente Nasjoner og godkjent av FN's sosiale og økonomiske råd — forøvrig med klar referanse til det menneskesyn som kommer frem i FN's menneskerettighets-erklæring.

«Jerusalems-erklæringen krever i sju punkter, at de utviklingshemmede skal ha de samme rettigheter som andre borgere i samme land og på samme alder. De har krav på tilfredsstillende helsevern, og må ikke gå glipp av nødvendig hjelp på grunn av omkostningene. De har krav på undervisning, trening og yrkesveiledning, økonomisk trygghet, en god levestandard og meningsfylt arbeid. De har rett til å leve sammen med sin familie eller i fosterhjem, og hvis de forpleies i institusjon, må man sørge for at deres tilværelse blir så normal som mulig. Fremfor alt har den psykisk utviklingshemmede krav på respekt, heter det»

(«Hjertebladet» nr. 5, 1971)

TROENS SISTE PRØVE.

Av Peregrinus

Fra Giacomo Manzù's nye, praktfulle bronseport til Peterskirken: Jesu Mor overgir seg til døden.

Blant de latinske bønnen som Thomas Aquinas, høymiddelalderens lærde teolog daglig ba, fins også én til Guds mor Maria. Og der, hvor det 13. århundres dogmetro viker plass for sønnlig, beveget inderlighet, og skolastikkens skarpe intellekt forvandles til det ydmyke hjertes milde hengivelse, står en aldri så liten setning. Så mange ganger jeg enn har bedt denne bønn i årenes løp, stanset jeg alltid og dobbelt så lenge ved dens intonasjon og innhold.

For en menneskekjenner må han ikke ha vært! Og for en «realist», i den oversanselige sammenheng hans stille, fromme sukk i uforstyrret harmoni glir inn! Midt i fordypelsens konsentrasjon, som Thomas var en uforlignelig mester i, ber han her til den hellige Jomfru, at han i sin dødstime ikke måtte vike fra *den* tro han bekjente hele sitt liv. At troen måtte holde, når det siste åndedrag — nei, bedre: når åndenød, siste krampetrekkninger, legemets opprør mot døden — blir hans, og bare hans, virkelighet.

I den latinske teksten (ingen norsk oversettelse kan fullt ut erstatte originalens fortattede anskuelighet) bruker Thomas verbet «*deviare*» — måtte han få kraft til ikke å komme bort fra «troens rette vei». Hva mente han? Var han redd? Engstelig? Foresvevet ham den store høyere enhet, som så vel livet som døden bør underkastes? At livslinjen ikke måtte brytes? At helheten, den riktfor-grenede helhet han stadfestet i «*Summa Theologiae*» ikke måtte bli kløvd i stykker? Livet her, behersket med bevissthet, ledet av fornuft, underkastet erkjennelse, likevekt og målbevissthet — men døden? Hva med døden? Hvor

bevisstheten svinner bort, fornuften sløves og skygges, erkjennelsen løses opp. Hva med troen?

I selve måten han ber på — det at han overhodet *nevner* denne mulighet — viser Thomas Aquinas sin menneskelighet, ellers godt skjult bak teologens kjølig formalistiske bevisføring. I konfrontasjonen mellom troen og døden, i dette skjæringspunktet, der kroppen av-sjeles og livet forlater tidens og rommets grenser, ber Thomas om troskap som bare delvis og begrenset kan være hans egen, men som ubetinget trenger Kjærlighetens hjelp for å «over-lev» den siste grensepost. Visste han at døden vil prøve å angripe troen? At dødsangsten vil jage troen bort?

I flere av sine bønnen viser Thomas seg som klartskuede kjenner av sammenhengen mellom legemets og sjelens liv. Derfor kunne han be om Guds nåde. Og uansett hva han som teolog lærte om døden, visste han hva dødens angrep kommer til å bestå i. Rytmen i hans setning tiner opp. Dypere enn noen annen kristen tenker jeg kjenner — *Pascals* storhet i denne sammenheng ligger på et annet plan — har Thomas Aquinas i sin bønn til den hellige Jomfru åpnet troens tyngende alvor. Visst trodde han på det evige liv. Visst ventet han (her i samklang med den øvrige middelalderlige teologi) på det «herliggjorte» legemes oppstandelse. Men *før* han kom så langt, måtte han be — i en uløselig blanding av tillit og overnaturlig bekymring — at han i sin dødstime ikke måtte svikte den tro han bekjente som bevisst mann, prest, Guds tjener, visdomsgransker av Guds mening med menneskeslekten.

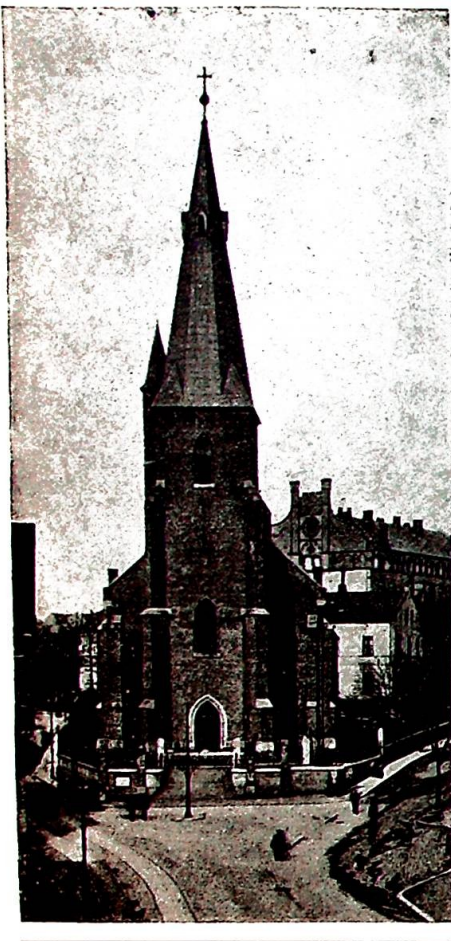
Mange prøver er vi blitt utsatt for. Og mange ganger har vi sviktet. I det milde lyset av Thomas' bønn, er kristendommen milelangt fjern fra sødmefylte damesmil med hodet på skakke, fjern fra søndagenes «kirkesnillhet» som selvforglemmende åpner døren for sin neste, fjern fra fete kollekter, ja fjern fra budene og den selvspeilende, moralske «renhet» som vender seg bort fra syndere, marxister og narkotika-generasjonens hjelpe-løse sprøyte-skrik.

Døden er troens siste prøve. Jeg skal her ikke sitere eksistensialismens filosofi. Den taler om «grensesituasjoner», den mener døden. Om ikke så lenge blir det nøyaktig 700 år siden Thomas Aquinas døde (1274). Hans bønn til Guds mor Maria var blitt oppfylt. Han vendte seg ikke i dødsøyeblikket bort fra den tro han forkynte og levde etter. Hva med oss? Med oss kristne i 1972?

Alle, uten unntagelse, vil vi bli satt på denne prøve — troens siste prøve. Det er da godt å høre Thomas' stemme: ut fra middelalderens begrensede tidsperiode grep den det tidløse. Troens dimensjon er både håpefull og tragisk, dvs. konfliktfylt, vurdert med menneskelige krefter, når vi møter den siste grense. Det er om foreningens enhetstyrke Thomas ba. Forening med Ham som jager all angst bort.

DEN NORDISKE KATOLSK BISKOPSKONFERANSE

er i dagene 12.—20. september samlet til arbeidsmøte i Islands hovedstad Reykjavik.

NYHETER

Forts. fra side 250

og skrøpelig vår planet egentlig er. For tiden søker jeg et nytt yrke, og vet ennå ikke hvor mye tid jeg kan få bruke på min forkynnelse. I hvert fall var månefarten mitt livs største erfaring».

■ Ledelsen for Sovjetunionens kommunistiske parti har på nytt innskjerpet overfor USSR's skoleinstanser på alle plan, at det pålegger dem å oppdra et hvert ungt menneske til overbevist ateist. Det fastslås uttrykkelig i forskriftene, at det dreier seg ikke bare om å holde fjernt fra ungdommen enhver Gudstro, men at det innebærer en kjempende marxistisk-leninistisk verdensanskuelse, som uten kompromiss bekjemper «disse overlevninger fra fortiden». Eleven må inngis den overbevisning, at det i verden ikke gis noe annet enn materien. Det sovjetiske undervisningsdepartement betegner sine forskrifter som «forpliktende», og innskjerpelsen menes å stamme fra generalsekretær Bresjnev personlig. Dette nye fremstøt kan naturlig sees i sammenheng med de sterke indre

NYE MESSETIDER I ST. OLAVS KIRKE

Det blir nå en fast helårsordning at den første søndagsmesse blir holdt **lørdag aften kl. 19.** I følge Kirkens bestemmelser gjelder denne messe som søndagsmesse, med søndagens liturgitekster og preken.

Søndag morgen blir det nå før høymessan bare lest én annen messe, nemlig kl. 9.30: **halv ti.** Søndagens aftenmesse blir uforandret kl. 19.

speninger i russisk åndsliv, og den fremdeles aktive kristendom i USSR, ikke minst hos intellektuelle. Professor Sakharov, hvis modige manifest og ledelse av en russisk «komité til forsvar av menneskerettighetene i USSR», med hjemmel både i Unionens grunnlov og i FN-pakten (undertegnet av Sovjet), har vakt betydelig oppsikt og uro i og utenfor landet. Det samme har Nobelpristageren Alexandr Soltsjentytsins åpne kritikk av ufriheten i Sovjet. I sin siste ytring, den i Stockholm nylig, offentliggjorte Nobel-tale, retter han en flengende kritikk, ikke bare mot tilstandene i Sovjet, men også mot feigheten, holdningsløsheten og livsformen i Vestens land. Alt tyder på en skjerpert verdikamp, og muligens et åpent politioppgjør med de opposisjonelle russere. Som kjent er enkelte av dem erklært «utilregnelige» og tvangsinnlagte på psykiatriske klinikker som går politiet til hånd, mens andre er anklaget, dømt og fengslet for «bakvaskelse av Sovjet-Unionen».

LESE —

for å forstå litt mer

To tidsskrifter gir i Norge innsikt i de problemene vi bare har kunnet streife, i dette temanummeret, fra de psykisk utviklingshemmedes verden. Det eldste er «Hjertebladet», organ for åndssvakesaken i Norge, som er utkommet i 17 år, og redigeres av Ruth Erlandsen. Bladet gir både medisinske, sosiale og praktisk organisatoriske opplysninger. Det nyere er «Vår Rett», som er et blad utgitt av Norsk Forbund for Psykisk Utviklingshemmede (av 1967), og står vel — med Britt Tommerbakk som redaktør — for en mer pågående sosial-kritisk linje, i den sak det her gjelder, men med samme bredde i stoffet.

Det nevnte Forbundet, hvis adresse er Arbiensgate 2, Oslo 2, har utgitt en utmerket og opplysende brosjyre: «Mongoloide barn». Dessuten har det, i samarbeide med Norsk Korrespondanseskole, fått lagt opp et kurs om saken, hvis tekstbok («Psykisk utviklingshemning») tar opp vesentlige sider: Defektens art og årsaker, behandlingsmulighetene, aktiviseringsprogrammer og opplæring, familieveiledning, samt rettigheter og plikter.

For en utenforstående, synes det som om begge instanser engasjerer innsikt, erfaring og omsorg i et vernearbeide der mye er gjort, men hvor mye også gjenstår å gjøre, i et samfunn som med noen grunn vil kunne kalle seg rettferdig og humant.

ET DEILIG ITALIA-OPPHOLD

i den hellige Frans'by: ASSISI — og samtidig den fredeligste ferie i en utsøkt skjønn natur får De hos:

ST. BIRGITTASØSTRENE

Adr.: Suore Svedesi di S. Brigida,
Via Moiano 1, 06081 Assisi (Perugia) Italia.
Tel. 075 812693.

Skriv direkte på norsk, italiensk eller engelsk.
Eneværelse m/bad eller dusj og full pensjon kr. 51.— pr. døgn. Også dobbeltv. og halvpensjon.
Damer og herrer.

NYE BØKER

«Tyskland forteller»

«Antologi» betyr et tekstutvalg — fra forskjellige diktere og forfattere, samlet mellom to permer. Det lyder lett, dette, å lage en antologi — plukke i andre og større skribenters verker. Trenges det egentlig noe mer enn litt lesetid og en lim-potte? Ja — skal den bli god, den samlingen, trenges det uendelig mye mer, det er meget vanskelig. Forleggerne skal se godt på de folkene de kan betroe slikt, for de er sjeldne i blant oss. Oversikt og erfaring må de ha — og bred lesning. Dessuten en personlighet som henger sammen. Det må ganske visst være en fornuftig og mangesidig samling tekster. Men det er *de* som velger — ut fra den de er.

Max Tau er et slikt menneske — et funn. Til den antologien som Den Norske Bokklubben nå har utgitt, og som heter «Tyskland forteller», bringer han *alt*, og det er mye: Tekstene er jo skrevet på hans tyske morsmål, men han kjenner godt det språket de oversettes *til*. Han har levet et helt liv i tysk og annen litteratur, og det som forlagsmann: Øyet for kvalitet er skarpt, nervene fintmerkende. Han har desforuten, inntil de grå hår, bevart *begeistringens* nådegave, over det som er godt — en begeistring smittende som en desemberforkjølelse. I forordet til «Tyskland forteller» sier han det åpent: Han har valgt sine

tekster ut fra «hengivenhet overfor de diktere som viste ham veien til hans idealer, trøstet ham når han var fortvilet, og inngav ham mot når han ingen utvei så». Det er jo sterke ord, men hans liv gir dem tyngde. Mange vil takke, for den særlige synsvinkelen. Hans samling fortellinger bekrefter den. «Tyskland forteller» spenner fra selve *Goethe* til *Johannes Bobrowski* — hvem av oss norske kjente nå sistnevnte? Her er et tyvetall gode fortellere på vel fem hundre sider, dessuten i en delikat utstyrt bok, noen av oss ber ikke om mer. Men her er mer. For det første: Noen meget store navn i tyskernes diktning, som for de fleste hos oss nettopp bare var «navn» — ikke opplevelser. Nå er det bare å gripe til! *Heinrich von Kleist*, *Georg Büchner*, *Adalbert Stifter*, *Theodor Fontane*, og andre — hvert skolebarn sør for *Flensburg* kjenner dem, verden også. Knappt vi. I vårt eget århundre går det noe bedre med oss nordmenn, her vet vi vel litt mer enn bare navn som *Thomas og Heinrich Mann*, *Hermann Hesse*, *Stefan Zweig*, *Franz Werfel*. *Max Tau* må ha sukket, da han skulle velge, han kjenner og elsker så altfor mye. Men fint er det blitt, og med en klar, samlende linje som er hans selvfølgelig signatur: Respekt for mennesket og ærefrykt for dets liv: Det ytre liv — i handlingene og hendingene, det indre liv — i sinnets, tankens og følelsenes svelg.

For det andre: Som litterat er *Max Tau* dette fine, som med et gammelt latinsk ord heter *mentor* — det betyr både venn og lærer. Han tar oss ved hånden og leder oss inn, forklarende i de tyske dikteres verden, i sine beste lesegleder. Her er han bokstavelig talt på hjemmebane, sikker og myndig. Foran hver enkelt dikter har han skrevet en liten innledning som *plaserer* mannen — før vi leser ham. Disse innledningene er perler. Ikke bare fordi de gir innsikt, men fordi de gir

appetitt: Skjerper leselysten. Så er det godt, med en så tykk bok! Hadde *Max Tau* fremdeles sittet nede i *Berlin*, i stedet for å slå seg til hos oss, ville han jo aldri visst hvor lite vi egentlig vet, om tysk litteratur. Nå vet han det, og med en livsklok, gammel europeers glede legger han den litteraturen frem, i en form vi kan ta, med veiledende vink som vi kan fatte. Han skal ha stor takk — det samme skal den oversettergruppen han har sjarmert til å yte det ypperlige.

hrm.

«Tyskland forteller. Tyske noveller valgt og presentert av *Max Tau*». Oslo (Den norske bokklubben) 1972. 529 s.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	}	Oslo
Bispegården		
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Dominikus kirke		
Lunden Kloster	}	Arendal
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem		
Sta. Katarinahjemmet	}	Bergen
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke	}	Tromsø
Vår Frue Kirke		
Marias Minde		
St. Franciskusøstrenes Moderhus		
Øyenklinikken	}	Trondheim
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar	}	Tønsberg
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikals Kirke		
St. Mikals Prestegård	}	Lillestrøm
St. Theresia Hosp.		
St. Franciskus Hosp.	}	Hønefoss
St. Magnus Kirke		
St. Magnus presteg.	}	Tromsø
St. Elisabeths Hosp.		
Vår Frue Kirke	}	Trondheim
Bispegården		
St. Olavs Kirke, Bispegården	}	Tønsberg
St. Olavs Kirke		
St. Olavs Prestegård		
St. Olavs Klinik	}	Tønsberg
St. Olavs Klinik		

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 68 34 66

Norsk messe II på lydbånd

Studenter ved Musikkonservatoriet i Oslo under ledelse av studiesjef *Einar Solbu*, har sunget inn pater *Norheims* messe nr. 2 på lydbånd. (Speed 3 3/4).

Lydbåndkopier à kr. 34.— til salgs i **ST. OLAV BOKHANDEL**, Akersv. 5, Oslo 1. Tlf. 20 7248.

Sendes også pr. postoppkrav.

De bygger i Trondheim!

I Trondheim reises det nå en ny St. Olavs kirke med prestegård, idet de gamle bygninger blir revet.

I «Klippen» skriver pater A. Kulbach:

«Det finnes forskjellige grunner som kan forsinke realiseringen av et byggeprosjekt: Pengene som mangler, byggeplanene som ikke er ferdigtegnet, byggematerialene som ikke leveres i god tid, men ikke minst

også myndighetenes velkjente evne til å la folk vente!

Inntil april måned i år var alt tilrettelagt, så arbeidet på den nye St. Olav kirke og prestegård i Trondheim kunne begynne. Men det var bygge-løyyvet som ennå manglet. Ja det var i det hele tatt lite håp om at vi kunne regne med å få den innvilget i nær-meste fremtid. Så reiste sivilingeniør Karsten Jakobsen, formann i bygge-komiteen, til Oslo og forklarte for myndighetene den vanskelige situa-sjon menigheten ville komme opp i, dersom bygge-løyyvet ikke ble innvilget snarest. Reisen viste seg å være suk-cessfull. Torsdag 27. april ble bygge-komiteen meddelt at bygge-løyyvet fore-lå, og dermed kunne arbeidene settes i gang. Biskop Rùth var i mellom-tiden reist til Tyskland for å samle inn penger til kirken, noe som han har gjort i alle de Herrens år han har vært

Vikariatets overhyrde. Det blir 20 år i 1973.

I et tidligere nummer av «Klippen» (3/1970) hadde p. Scherf ytret håpet om «at det første spadestikk blir gjort engang til våren 1971». Nå har man altså måttet vente et år til før det ble virkelighet. Det er i hvert fall en be-gynnelse.

Så lenge bygge-løyyvet ikke var gitt, måtte den gamle St. Olav kirke og prestegården ennå brukes til guds-tjenesten og som prestebolig. Men nå begynte en hektisk virksomhet. Det gjaldt å innrette det midlertidige kapell i foreningslokalet. Mange flit-tige hender hjalp å flytte til de res-pektive plasser alt som måtte og kun-ne brukes i tiden byggearbeidene på-går. Den 24. mai ble Sakramentet overført fra St. Olav kirke til Elisa-beth-hospitalets kapell. Pater Scherf holdt for siste gang en kort andakt og velsignet den lille flokk som var tilstede. Vi sang for siste gang den hl. Thomas' vakre hymne: «Jeg tilber ydmykt deg, du løynde guddom stor,

Paramenta
og annet
utstyr i
rikt utvalg,
finner De
hos oss.

Be om våre
store spesial-
kataloger!

AKSJESELSKAPET SIBI
TÅRNPLASSEN 5-5000 BERGEN
TELEFON (05) *21 96 50

BERGEN

Eches Fårvehandel

NYGARDSGT. 19

VESTA · HYGGEA

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

«GUD ER KJÆRLIGHET»

3. bind i den kanadiske serie av bøker for religionsundervisning for barn er i handelen. 4. bind ventes i løpet av høsten. Bøkene koster kr. 25, pr. stk. og kan bestilles fra

DEN KATEKETISKE KOMMISSJON
Nygårdsgt. 3 - 5000 Bergen

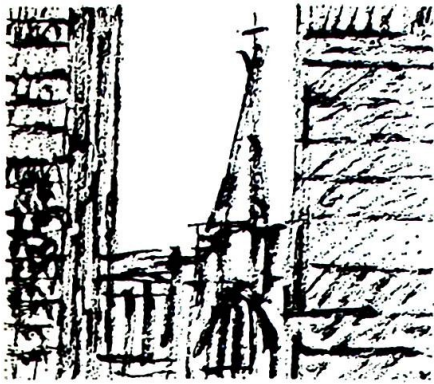
BERGEN

A/S Kr. Madsens Bok- og Papirhandel
Bryggen 5 - Loppen - Telefon 11 482
BERGEN

HOPSDAL & DAHL A/S
Aut. Installatør, TV-, Radio-
og Utstysforretning
TORNØEGARDEN - BERGEN

K. & J. SOLHEIM
Kjøtt - Pålegg - Delikatesser
Egen Pølsefabrikk
Solheimgt. 25
Tlf. 99 016 Bergen

ERLING KRAGE A/S
PRYD- OG BRUKSKUNST
Bergen
Telefon central 14 110 Telegramadresse: «Kjell»

som under disse tegn er skjult for meg på jord.» Og orgelets siste etterspill var en parafraze over: «Kirken den er et gammelt hus, står om enn tårnene faller». Dagen etter ble orgelet tatt ut av kirken og lagret på Elisabeth-hospitalets loft. Søstrene skal ha hjertelig takk for at de var villige til å stille et passende rom til disposisjon.

På Treenighetsfesten ble den første messe feiret i det midlertidige «St. Olav kapell» i foreningslokalet.

En ganske særlig takk fortjener Elisabethsøstrene for at de tilbød bis-kopen leilighet og kontor på Hospi-talet. Der får han nå bo og arbeide sålenge den nye prestegård ennå ikke er ferdig».

LØSSALG AV ST. OLAV

I GRUNDT TANUMS
BOKHANDEL,
UNIVERSITETS-
BOKHANDLENE
I SENTRUM OG PÅ
BLINDERN

OSLO

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Fliser - Linoleum
Tapeter - Farvehandlervarer
Kjøkkenutstyr

THIS & CO. A S

Haakon VII's gt. 1, Oslo
Sentralbord 41 77 30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT

HVER 14. DAG

KR. 40,— PR. AR

MARIAKONGREGASJONEN OSLO

Onsdag 6. september: Messe i St. Olavs kirke kl. 19. Deretter samvær i foreningslokalet hvor sr. Mildri O.P. vil kåsere om «Den hellige Katarina av Siena». Alle interesserte damer er velkomne.

Søndag 10. september: Tur til Persbråten. Påmelding senest onsdag 6/9. Liste utlagt i St. Josephs Institut. Meldes i tlf. 20 27 35.

Et par aktuelle publikasjoner
av dr. J v/d Burg

«Kritiske bemerkninger til den hollandske nye katekisme (kr. 5) og «Den gamle og den nye modernisme» (kr. 2). Sendes portofritt. Katolsk sokneprestebete Arendal. Postgiro nr. 58 360.

OSLO

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

TASEN BOK- OG PAPIR A/S
ERLING THORNE

Kaj Munks vel 41, Oslo 8
Tif. 23 02 40

SØREN HANSSEN
Kolonialforretning

Langes gt. 6 - Oslo
Telefon 20 37 24

KVALITET I
KJØTT, FLESK OG
PØLSEVARER

Jens J. Andersen
TØYENGT. 2, Oslo

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Privat 55 77 87 - 69 43 72
Tif. 20 79 06 - 20 79 05

Film

«DJEVLENE»

Ken Russells nye film, «Djevlene», har vakt sterke reaksjoner hos noen, og blandede følelser hos mange. Det virker til og med som om den skal gi årsak til en ny blasfemisak, her i landet

Filmen bygger på en bok av *Aldous Huxley*, om den beryktede djevleprosessen i den franske byen Loudun. Dette materialet ble også benyttet i en polsk film for noen år siden. Selve historien – innvånerne i et ursulinnekloster som mener seg besatt av demoner – er da naturlig nok også fristende stoff for en filmregissør.

Handlingen finner sted under Ludvig den 13., en periode da den franske konge, godt hjulpet av kardinal Richelieu, konsoliderte sin makt over de forskjellige deler av Frankrike, en prosess som kulminerte i Ludvig den 16.'s kongevelde. Hendelsene i Loudun stilles av Ken Russell med all mulig klarhet inn i denne sammenhengen. Presten *Grandier* (*Olivier Reed*) opptrer som forsvareren av bystansens rettigheter, mot den sentrale kongemakt. For å bryte hans innflytelse og makt i byen, settes så et helt religiøst hysteriapparat i bevegelse. Sentralt i dette spillet står priorinnen for ursulinnene (*Vanessa Redgrave*) og hennes ordenssøstre. Priorinnen fremstilles som en seksuelt frustrert, og på alle måter forkvaklet person, hvis sterke og ugjengjeldte følelser for presten *Grandier* – som ellers ikke er altfor nøyeregnende hva sølibatslftet angår – blir utnyttet i det politiske renkespill. Hun og hennes medsøstre blir delvis tvunget og delvis lurt til å fremstille seg som djevlebesatte, og til å angi *Grandier* som en slags mannlig heks. Dette gir så *Grandiers* politiske motstandere anledning til å anklage ham, og trekke ham frem for inkvisisjonen, hvilket igjen fører *Grandier* til bålet, og Loudun til fall, som fri og uavhengig bystat.

Dette er i store trekk handlingen i filmen. Dens styrke ligger i at den klart viser forholdet mellom et politisk og et religiøst renkespill. Vanskelighetene kommer inn med måten dette gjøres på. Spillestilen, oppsetningen, fremstillingen er tilsynelatende med hensikt forstørret og

Oliver Reed og Vanessa Redgrave i DJEVLENE

forgrovet. Filmen har i det hele tatt svært meget av «teatret» over seg, med tydelige kulisser og med en grad av overspill som kan være nødvendig på en scene, men som man ellers ikke er vant til å se på film. Dette forklarer vel til en viss grad de tildels meget kraftige effekter som tas i bruk, men bare til en viss grad. Selv om hendelsesforløpet er historisk begrunnet, er selve presentasjonsmåten utpreget uhistorisk og burlesk. Ludvig den 13. har adskillig mer til felles med keiser Nero, enn med den historiske franske konge, for bare å nevne ett eksempel. Alt i filmen forstørres og forgroves på en selsom måte, og dens svakhet ligger vel først og fremst i at man har svært vanskelig for å forstå akkurat *hvorfor* regissøren har valgt denne stilen. Mange påstår at det er ren spekulasjon, at det er en følge av den mote som det er blitt, å vise sterkest mulige effekter på lerretet osv. Personlig kan jeg ikke dømme om hvilke motivasjoner som ligger bak, det eneste jeg kan

slå fast, er at jeg er ute av stand til å se hva filmen oppnår, ved noe som bare kan oppfattes som effektmakeri. Jeg har derfor vondt for å stable på beina noen overvettete begeistring for filmen og kan ikke anse den som noe mesterverk, men å ville beskyldte den for å være blasfemisk, forekommer meg også temmelig grotesk. For det første er vel blasfemi i dag knapt noen sak for det offentlige lovverk, neppe under noen tenkelige omstendigheter og slett ikke i et etter-kristent samfunn som vårt. Og for det andre kan jeg ikke innse, at en blasfemibeskyldning skulle kunne holde teologisk heller. At filmen fremstiller presumptivt kristne mennesker på en temmelig forferdelig måte, at den kan støte, endog vemme, mange, og ikke bare kristne, det er en annen sak. Men blasfemi blir det ikke av *det*. Ingen tvinges inn i kinosalen, tvert imot, det koster 8 kr. å komme inn. Om man vil gå til det utlegget, får bli opp til den enkelte.

Per B. Halvorsen.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Faste medarbeidere: Hallvard Rieber-Mohn O.P., D. J. Boers O.F.M.,
Per Bjørn Halvorsen O.P.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.

Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 40 pr. år.
Kr. 20 pr. 1/2 år. Utlandet kr. 45.

Annonser: 10 dager før utg.dagen.
24 nr. årlig. - Postgiro 204 648.